

Szpilczyński, Stanisław

"Az Országos Orvostörténeti Könyvár Közleményei", Budapest 1957 : [recenzja]

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 3/1, 185-186

1958

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ciwie całokształt nauki o chorobach infekcyjnych związanych z etiopatogenezą. Wyjaśnił przy tym decydującą rolę, jaką w powstaniu choroby infekcyjnej odgrywa nie tylko pasażer, względnie wirus, ale równocześnie podatność indywidualną przez nie zaatakowanego. Bassi otworzył bramy szeregu dalszym odkryciom w dziedzinie mikrobiologii.

Prócz licznych szczegółów faktograficznych rozprawa uwzględnia rozwój myśli lekarskiej w dziedzinie epidemiologii.

St. Szp.

Comunicaciones ex Bibliotheca Historiae Medicae Hungarica, Budapest 1956, nr 4, 8°, s. 132. „Library of the Medical History“, Budapest, II Török u. 12 Hungary.

Książka zawiera sześć szkiców profesorów i lekarzy węgierskich. Béla Iványi omawia dawne (XVI i XVII w.) destylarnie wód, zielarstwo i sporządzanie leków. Lajos Szodoray podaje warunki higieniczno-przeciwweneryczne w okresie walk o niepodległość 1848/49 i zwraca uwagę na gwałtowny wzrost zachorowań wenerycznych po wojnie. W następnym szkicu Imro Biró omawia stan szpitalnictwa, specjalnie zaś chorób ocznych na Węgrzech od 1830 r. Pierwsza tego rodzaju opieka dla nieuleczalnie chorych powstała z inicjatywy dra med. i fil. Frigyes Grócsza w Grosswardein pod nazwą Zakładu dla nieuleczalnie chorych na oczy (1830). Podobny charakter miała otwarta w tym okresie przez Albrechta Graefego klinika chorób ocznych w Berlinie, była ona przeznaczona dla wiejskiej ludności i robotników. Fr. Grosz (1798—1853) całe niemal swoje życie poświęcił walce o opiekę nad chorymi na oczy. Po jego śmierci szpital otrzymał nazwę swego założyciela.

W dalszym szkicu Kótay Pál zwraca uwagę na życie i działalność Pápa Párisa (1649—1716) lekarza ginekologa z bazylejskiej szkoły lekarskiej, który uprzednio był studentem Kolegium w Nagyenyed. Duża część szkicu poświęcona jest omówieniu dysertacji Pápaia Párisa.

W piątym szkicu przedstawia István Zsakó krótki szkic szpitalnictwa dla umysłowo chorych na Węgrzech w XIX stuleciu. W ostatnim z kolei szkicu László Nebenführer omawia dzieje syfilisu, ilustrując je oryginalnymi zabytkami sztuki plastycznej. Szkic ten jest wstępem do szerzej zakrojonego studium na powyższy temat.

St. Szp.

Az Országos Orvostörténeti Könyvár Közleményei. „Comunications ex Bibliotheca Historiae Medicae Hungarica“, Budapest 1957, z. 5, s. 240.

Wydany przez Bibliotekę Historii Medycyny w Budapeszcie ukazujący się pod redakcją prof. dra Gyula Jáki piąty zeszyt komunikatów historyczno-medycznych obejmuje 8 artykułów. Pierwszy z nich pióra redaktora naczelnego, dotyczy życia i działalności twórcy węgierskiej pediatrii i założyciela pierwszego szpitala dla dzieci — Agosta Schoepfa Merei żyjącego na przełomie XVIII/XIX wieku (1769—1858).

Drugi artykuł, opracowany przez prof. Réthly Antala (Budapeszt) jest historycznym przeglądem epidemii cholery w XIX wieku na terenie Węgier.

Następny artykuł dra Andrása Tasnádi Kubacski (Budapeszt) omawia działalność osiadłego na Węgrzech pruskiego lekarza Jana Patersoniusa Haina żyjącego na przełomie XVII/XVIII stulecia. Uchodził on za wybitnego praktyka zarówno wśród magnaterii jak i najbiedniejszych. Do jego powodzenia przyczyniło się niemało sporządzenie przezeń mikroskopu, z pomocą którego dokonywał obserwacji. Mimo że nie pozostawił skończonego dzieła monograficznego, jego liczne listy z obserwacjami fachowca zawierają wiele cennych wiadomości.

Artykuł dra Istvana Csapody'ego z Budapesztu dotyczy życia i działalności profesora I. Csapody sen. (1856—1912). Uzdolniony ten oftalmolog był zarazem polyhistorem i purystą językowym. Niezależnie od badań naukowych nad jaskrą i wągrzycą oczu, zajmował się publicystyką. Liczba jego pozycji piśmienniczych dosięgła cyfry prawie 500 prac.

W piątym z kolei artykule, prof. Józef Spielmann (Rumunia) naszkicował działalność Nyulasa Ferenca, lekarza a zarazem chemika, mineraloga i botanika żyjącego w drugiej połowie XVII stulecia. Źródłem dużych osiągnięć tego uczonego było przede wszystkim stosowanie metody badań eksperymentalnych. Artykuł jest skrótem monografii wydanej w 1955 r. nakładem Akademii Rumuńskiej.

Następnie dr Janos Halmaj (Budapeszt) nakreślił dzieje aptek w Debreczynie począwszy od 1670 r.

Z kolei Imre Bánkuti (Szeged) zebrał związane z dziejami medycyny listy z pierwszego dziesiątka lat XVII stulecia znajdujące się w archiwach węgierskich.

W ostatnim wreszcie artykule, dr Géza Görgényi, dr Sagi Károly dają historyczny opis jednego z największych jezior cieplicowych w Hewiz, w pobliżu jeziora Balaton.

St. Szp.

Katalog Mikrofilmów Muzycznych Nr 1, Warszawa 1956, Biblioteka Narodowa — Stacja Mikrofilmowa i Zakład Muzyczny, s. 251.

Stacja Mikrofilmowa Biblioteki Narodowej gromadzi mikrofilmowe kopie cenniejszych polskich rękopisów i druków. Stacja ta wraz z Zakładem Muzycznym ujęła około 2,5 tysiąca pozycji materiałów muzycznych w osobny katalog, który objął zbiory muzyczne Biblioteki PAN w Gdańsku, Warszawskiego Towarzystwa Muzycznego, pojedyncze muzykalia ze zbiorów kilku bibliotek ogólnych oraz spuściznę po F. Nowowiejskim i L. Różyckim. Do muzykaliów zaliczono też dzieła teoretyczne dotyczące muzyki — choć jest ich w katalogu niewiele, to jednak zainteresują one niewątpliwie historyków nauki o muzyce.

Są to następujące pozycje: Nr mikrofilmu 7246 (strona 11 *Katalogu*), 7823 i 8366 (s. 208), 7944 (s. 210) oraz 6204 (s. 216). Są to bądź rękopiśmienne, bądź drukowane traktaty muzyczne z XIII, XV, XVII i XIX stulecia, których zmikrofilmowanie ułatwić może pracę muzykologowi.

W. V.

